

Modtager: Finanstilsynet, Flemming Petersen, fp@ftnet.dk
Emne: Opdeling af bonuspotentialer i kollektiv og individuel del
Dato: Den 22. september 2015
Afsender: Den Danske Aktuarforening

BAGGRUND

Dette notat er udarbejdet i forbindelse med arbejdet med bemærkningerne til den nye regnskabsbekendtgørelse.

OM OPDELING AF BONUSPOTENTIALET I KOLLEKTIV OG INDIVIDUEL DEL

I dette notat beskrives hvorfor Aktuarforeningens regnskabsudvalg ikke ser væsentlige årsager til at bonuspotentialerne opdeles i kollektivt og individuelt bonuspotentiale. I dette notat ses bort fra risiko- og fortjenstmargen, som ikke har direkte indflydelse på diskussionerne. Vi bemærker dog, at hvis opdelingen i individuelt og kollektivt bonuspotentiale opgives er der et kompliceret spørgsmål om finansiering af risiko- og fortjenstmargen der bortfalder.

HENSÆTTELSE TIL POLICENS GARANTEREDE BETALINGER

I regnskabet skal markedsværdien af de garanterede ydelser opgøres og rapporteres. I den gamle regnskabsbekendtgørelse var det oprindeligt tænkt, at man opgjorde værdien af de garanterede ydelser uden indregning af genkøbs- og fripoliceoptioner (denne værdi kaldes for GY). Da et genkøb eller en ændring til fripolice kunne lede til en større udgift end indregnet i GY blev det et krav, at man tilsvarende skulle opgøre værdien af de garanterede ydelser der ville være, hvis policen i dag blev omskrevet til fripolice (kaldes herefter GFY), samt hvis kunden i dag genkøbte den retrospektive hensættelse (kaldes herefter RH). Man skulle hensætte den største af disse,

$$\max(GY, GFY, RH).$$

Dermed blev hensættelserne i en vis forstand betryggende og retvisende, da fripolice- og genkøbsadfærd indirekte indregnes. Det der blev merhensat på grund af maksimeringsreglen blev benævnt individuelt bonuspotentiale (og blev opdelt i en del hørende til fremtidige præmier, og en del hørende til allerede indbetalte præmier), og er et udtryk for det bonuspotentiale der kun vil være til rådighed, såfremt kunden ikke genkøber eller ændrer til fripolice. Det er centralt, at når man ikke på en mere præcis måde opgjorde værdien af genkøbs og fripoliceoptionerne, så skulle det individuelle bonuspotentiale beskyttes og i praksis hensættes.

I den nye regnskabsbekendtgørelse er det et krav, at væsentlige optioner bliver indregnet direkte når værdien af de garanterede betalinger opgøres, herunder fripolice- og genkøbsadfærd (kaldes herefter GY*). Ræsonnementet bag at tage maksimum med GFY og RH bortfalder nu, da værdien af genkøbs- og fripoliceoptioner allerede er indregnet. GY*, hvor policetageradfærd er indregnet, er den retvisende markedsværdihensættelse til de fremtidige garanterede ydelser.

Man kan i den nye regnskabsbekendtgørelse godt fortolke forskellen mellem RH og GY* (såfremt den er positiv) som individuelt bonuspotentiale (kaldes IB*). Det er dog væsentligt forskelligt fra det individuelle bonuspotentiale i den gamle regnskabsbekendtgørelse, hvor man var klar over at en del af det reelt ikke var bonuspotentiale, men gik til de kunder der genkøbte eller omskrev til fripolice. Specielt er argumentet ovenfor om at beskytte det individuelle bonuspotentiale ikke længere til stede, da der (på bestandsniveau) allerede er hensat til fremtidig fripolice- og genkøbsadfærd. Derfor adskiller det individuelle bonuspotentiale i den nye regnskabsbekendtgørelse sig fra det i den gamle regnskabsbekendtgørelse.

Samlet kan siges, at hensættelsesreglerne er ændret sådan at det ikke er nødvendigt at opdele bonuspotentialerne i en individuel og en kollektiv del. Specielt er der ikke en hensættelsesmæssig grund til at give en særlig beskyttelse til de individuelle bonuspotentialer.

KONTRIBUTIONSBEKENDTGØRELSEN: RISIKOFORRENTNING

I den gamle kontributionsbekendtgørelse blev det reguleret, at livsforsikringsselskaberne kun kan tage risikoforrentning såfremt der ikke er lånt af de individuelle bonuspotentialer. Dette var en væsentlig og relevant bestemmelse, jf. diskussionen i sidste afsnit om at der mindst skulle hensættes RH. Umiddelbart er der med de nye hensættelsesprincipper ikke noget i vejen for at tage risikoforrentning fra IB*. Der er stadig hensat GY* til hver police, hvilket er præcist og retvisende.

I udkast til ny kontributionsbekendtgørelse af december 2014 er der imidlertid stadig bestemmelser om at beskytte det individuelle bonuspotentiale, se § 9 (om ”Genetablering af individuelle bonuspotentialer for rentegrupper”). Der kan være andre årsager end hensættelsesmæssige årsager til at kræve, at risikoforrentning ikke kan tages af det individuelle bonuspotentiale. Det kan f.eks. være, at det ønskes, at kunderne sikres bonus der mindst svarer til værdien af det individuelle bonuspotentiale. Der er dog ikke umiddelbart grund til at mene, at kunden skulle være bedre stillet med en sådan bestemmelse:

Man kan forestille sig to regimer for lovgivningen: Enten (1) må selskabet frit tage risikoforrentning, så længe GY* hensættes. Alternativt (2) må selskabet ikke tage risikoforrentning, hvis ikke $\max(GY^*, RH)$ er hensat, svarende til at selskabet ikke må tage risikoforrentningen fra IB*. Hvad er forskellen i praksis, mellem disse to scenarier?

- Hvis der er kollektivt bonuspotentiale, kan selskabet i begge regimer tage risikoforrentning
- Hvis der ikke er kollektivt bonuspotentiale, kan selskabet kun tage risikoforrentning i regime (1), og kun det der kan indeholdes i individuelt bonuspotentiale.

I regime (2) kan selskabet ikke indtægtsføre risikoforrentning lige så ofte, som i regime (1). Det betyder, at egenkapitalen i regime (2) løber en større risiko, end i regime (1). Da ejerne af selskabet i begge regimer har samme ønske til afkastkrav, vil den fair risikoforrentning naturligt være fastsat større i det risikable regime (2), præcis svarende til, at selskabet løber en større risiko.

Værdien af en kundes police vil netop være ens i de to regimer: I regime (2) vil kunderne skulle betale en højere risikoforrentning for at det individuelle bonuspotentiale er beskyttet. I regime (1) er det individuelle bonuspotentiale ikke beskyttet, men til gengæld slipper kunderne med en lavere risikoforrentning. Man kan altså fortolke beskyttelsen af det individuelle bonuspotentiale som en slags tvungen sikkerhed der lægges ind i produktet, ud over hvad der allerede er af garanterede ydelser.

Der vil i de to regimer være forskel på de bonusbetalinger kunden vil opleve, selvom værdien af policerne er ens. Alt andet lige vil kundens bonusbetalinger være mindre volatile i regime 2, da der her kun tages risikoforrentning hvis der er kollektivt bonuspotentiale, men til gengæld tages mere risikoforrentning end i regime 1. Det er på ingen måde oplagt at kunden måtte ønske denne form for regulering af fremtidige bonusbetalinger. Hvis der rent faktisk er et ønske om at dæmpe volatiliteten, kan selskaberne opnå dette ad alternative og mere gennemskuelige veje, fx gennem investeringsstrategien.

Hvis bonuspotentialerne samles i én post i stedet for at blive opdelt i en individuel og kollektiv del, vil det bidrage til enklere og mere sammenlignelige regnskaber. Dette vil alt andet lige øge markedsdisciplinen blandt selskaberne. Et krav om opdeling i IB og KB bør omvendt give fordele, der opvejer den øgede kompleksitet.

Ovenstående giver ikke anledning til at afgøre, at det ene eller andet regime er bedre for selskaberne eller kunderne. Specielt leder det ikke til økonomiske grunde til at opdele bonuspotentialerne i en individuel og kollektiv del. Derimod taler argumenterne om enkelthed og sammenlignelighed for at bonuspotentialerne ikke opdeles.

KONTRIBUTIONSBEKENDTGØRELSEN: DÆKNING AF TAB

Hvis basiskapitalen har lidt et tab fordi den har skullet dække hensættelser for en kontributionsgruppe, er det i dag et krav, at det individuelle bonuspotentiale genetableres før basiskapitalen kan få dækket sit tab. Dette er, analogt med diskussionerne ovenfor, ikke længere oplagt at kræve når der hensættes GY* i balancen. Det er omvendt oplagt, at tillade at basiskapitalen kan få dækket sit tab, før bonuspotentialerne genetableres.

Rækkefølgen mellem basiskapitalen og IB for tilbageførsel efter dækning af tab er analogt til diskussionen i afsnittet om risikoforrentning ovenfor, om forskellen mellem de to regimer: Hvis basiskapitalen får dækket sit tab før det individuelle bonuspotentiale er genetableret, vil det lede til en lavere risikoforrentning. Det er værdimæssigt to ens regimer for kunderne, og der er ikke argumenter for at kunderne skulle foretrække det ene frem for det andet regime.

OMVALGSBEKENDTGØRELSEN

I omvalgsbekendtgørelsen indgår det kollektive bonuspotentiale på den måde, at det skal fordeles til kunderne ved omvalg. Grundlæggende går omvalgsbekendtgørelsen ud på, at hensættelserne skal fordeles til kunderne ved omvalg, sådan at alle kunder mindst får tildelt markedsværdien, og herudover en andel af de resterende midler. En sådan beregning kan naturligt laves ved at opdele de samlede hensættelser i de retrospektive hensættelser, værdireguleringer, og de resterende hensættelser. Det vurderes ikke at være nødvendigt for dette, at man i regnskabsbekendtgørelsen opdeler bonuspotentialerne i individuelle og kollektive dele.

NØGLETAL

Det kollektive bonuspotentiale indgår i beregningen af bonusgrad. Det er ikke Aktuarforeningens regnskabsudvalgs vurdering at netop dette nøgletal alene skal forårsage at der i balancen foretages en opdeling af bonuspotentialerne. Såfremt bonuspotentialerne betragtes under et, vil det være naturligt at foreslå et alternativt nøgletal, baseret på de samlede bonuspotentialer.

PAL

Det kollektive bonuspotentiale indgår i pensionsbeskatningsloven, og skal beskattes som en del af de ufordelte midler. Det er umiddelbart Aktuarforeningens regnskabsudvalgs holdning, at de fordelte midler kan opgøres som de retrospektive hensættelser, og beskattes individuelt. De ufordelte midler kan herefter opgøres residualt, som forskellen mellem de forsikringsmæssige hensættelser og de fordelte midler, og herefter beskattes samlet.

KURSVÆRN OG GENKØBSVÆRDI

Hvis det individuelle bonuspotentiale ikke beskyttes, og selskaberne frit må tage risikoforrentning fra IB og undlade at hensætte hele RH, kan dette give anledning til kursværn. I dette tilfælde vil den fair risikoforrentning alt andet lige være lavere, og den grundlæggende sandsynlighed for at der indføres kursværn vil i øvrigt være lavere, end hvis IB beskyttes og risikoforrentningen er højere. Igen, som i diskussionen om de to regimer i forhold til kontribution, er det ikke oplagt at kunder skulle foretrække det ene regime frem for det andet.

Herudover kan bemærkes, at et selskab ikke nødvendigvis behøver at indføre kursværn, selvom det er i en situation der tillader det. Hvis genkøbsadfærden er uændret, og svarer til den adfærd der allerede er indregnet i GY*, da vil der allerede være tilstrækkelige hensættelser til at nogle kunde genkøber deres retrospektive hensættelse. Det er dog væsentligt at selskaberne har muligheden for at indføre kursværn, så de tilbageværende kunder beskyttes mod et såkaldt run på selskabet.

KONTAKT

Dette notat er forberedt af foreningens regnskabsudvalg. Hvis ovenstående giver anledning til spørgsmål, eller der er forhold, I måtte ønske uddybet, er I velkommen til at kontakte, Anne Louise Baltzer Englund

aktuarforeningens repræsentant i finanstilsynets rådgivende regnskabsudvalg og medlem af aktuarforeningens regnskabsudvalg.

Med venlig hilsen

Den Danske Aktuarforenings bestyrelse